

9.12.2019

Eduskunnan hallintovaliokunta

Liite Poliisihallituksen asiantuntijalausuntoon O 7/2019 vp

Hallintovaliokunnan 9.12.2019 Poliisihallitukselle toimittaman lisätietopyynnön johdosta toimitamme valiokunnalle seuraavat tilastot:

Poliisin maasta poistamat palautuspäätöksen saaneet vuosina 2016¹-2019

Vuonna 2019 marraskuun loppuun mennessä poliisi on palauttanut 2446 maastapoistamispäätöksen saanutta ulkomaalaista 106 eri maahan.

	2016	2017	2018	Tammi-marraskuu	
				2018	2019
Poliisin poistamat henkilöt yhteensä	4 828	2 478	2 470	2 254	2 446
- joista saatettuina	1 675	557	560	513	396

Poliisin täytäntöönpanemista palautuksista valtaosa toteutetaan valvottuna eli poliisi huolehtii siitä, että palautuspäätöksen saanut poistuu maasta esimerkiksi valvomalla hänen nousunsa lentokoneeseen. Noin 16 % palautuksista (396 kpl) on toteutettu tänä vuonna saattamalla palautettava kohdemaahan saakka. Joskus *saate-tuista palautuksista* käytetään termiä *pakkopalautus*, vaikka usein saattajien asettamisella turvataan muiden matkustajien tai palautettavan turvallisuutta. Esimerkiksi vaarallisen rikosentekijän palauttaminen edellyttää saattajien asettamista, vaikka palautuspäätöksen saanut haluaisi palata itsenäisesti.

Eniten poliisi on pannut kuluvana vuonna palautuksia täytäntöön Viroon (510), Venäjälle (271) ja Italiaan (154). Viroon palautetut ovat pääosin rikosentekijöitä, jotka toistuvasti saapuvat Suomeen maahantulokiellosta huolimatta, Italiaan palautetut ns. Dublin-tapauksia ja Venäjälle palautettujen joukko on monimuotoisempi - vii- sumin tai oleskeluluvan ylityksiä, rikosentekijöitä ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita.

Poliisi priorisoi palautuspäätöksen täytäntöönpanossa mahdollisuuksien mukaan rikostaustaisten henkilöiden palautuksia. Jos vastaanottava maa ei tee palautuksiin liittyvää yhteistyötä poliisiin kanssa, kovankin rikollisen palautuksen täytäntöönpano voi viivästyä vuosia tai se voi jäädä kokonaan toteutumatta.

Yleisellä tasolla poliisin toteuttamat maasta poistamiset sujuvat aiempien vuosien tapaan rutiinilla ja ongelmitta. Erityisiä haasteita on muutamien maiden kanssa. Merkittävimmit haastavista maista ovat tällä hetkellä Irak ja Somalia. Näihin maihin palautuspäätöksen saaneet eivät pääsääntöisesti noudata samaansa palautuspäätöstä, eivätkä ko. maiden viranomaiset ole halukkaita tekemään yhteistyötä poliisin kanssa *vastentahtois- ten palautusten* täytäntöön panemiseksi. Lisäksi kyseisiin maihin palautettavia on suhteellisen paljon.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu poliisin täytäntöönpanemat palautukset kohdemaittain, top 20 maata (2019)

¹ Vuoden 2016 luvut eivät ole vertailukelpoisia myöhempien vuosien lukumääriin, sillä 2016 poliisi organisoii tuolloin yli 15 tilauspalautuslentoa Irakiin edellisenä vuonna Suomeen tulleeille vapaaehtoisesti maasta lähteneille. Nuo vapaaehtoisille palaaajille kohdennetut tilauslennot näkyvät saatetuissa palautuksissa, koska poliisi organisoii lennot ja joutui järjestämään lennoille myös saattopartiot.

MAASTAPOISTAMISEN TÄYTÄNTÖÖNPANO				
LIKH	2016	2017	2018	2019
Viro	560	618	661	510
Venäjän federaatio	229	255	224	271
Italia	211	144	229	154
Romania	100	127	138	146
Ukraina	59	63	62	123
Ruotsi	204	128	68	93
Espanja	51	66	73	69
Valko-Venäjä	27	38	38	59
Turkki	68	64	50	55
Albania	97	43	39	54
Irak	1724	142	137	30
Ranska	27	31	21	41
Saksa	621	44	44	36
Thaimaa	39	29	30	35
Georgia	4	40	49	33
Kosovo	63	25	16	33
Vietnam	2	7	19	29

Vuonna 2015 ja sen jälkeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen, palautustilannetta on seurattu erityisen tarkasti, sillä Irakin palautusongelmien vuoksi on arvioitu, että laitton oleskelu Suomessa lisääntyisi. Toistaiseksi laittoman oleskelun ei ole juurikaan havaittu lisääntyneen.

Suomessa edelleen oleskelevista kertaalleen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista suuri osa on edelleen laillisesti maassa, sillä monella on valitusprosessi tai uusintahakemus vireillä. Joillakin on vireillä jo viides turvapaikkahakemus.

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita vastaanottokeskusten kirjoilla olevia täytäntöönpanokelpoisen palautuspäätöksen saaneita henkilöitä oli ns. poliisin palautusjonossa syyskuun lopussa 480.² Näistä 196 oli irakilaisia, 76 afganistanilaisia ja 36 somalialaisia. Tammikuun 2019 lopulla palautusjonossa oli 520 henkilöä, näistä 253 irakilaisia eli palautusjono ei ole kasvanut vuoden aikana.

Kadonneet

Vastaanottopalveluiden piiristä on Maahanmuuttoviraston tilastojen mukaan kadonnut vuodesta 2015 alkaen yhteensä lähes 8000 turvapaikanhakijaa. Hakija on voinut myöhemmin palata takaisin keskukseseen tai hän on voinut tulla takaisin järjestelmään Dublin-palautuksen jälkeen.

Vuoden 2016 alun jälkeen muut Euroopan maat ovat tehneet Suomelle takaisinottoopyynnön yli 5700 turvapaikanhakijasta, jotka ovat aiemmin hakeneet Suomesta turvapaikkaa, mutta sittemmin heidät on tavattu muualla Euroopassa. Näin ollen voidaan arvioida, että valtaosa vastaanottokeskuksista ”kadonneista” on poistunut Suomesta muualle Eurooppaan.

Keskusrikospoliisissa on käynnissä Poliisihallituksen tammikuussa 2019 käynnistämä ns. *Kadonneet -hanke*, jonka tarkoituksena on selvittää kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden vastaanottopalveluiden piiristä poistettujen tai poistuneiden henkilöiden eli ”kadonneiden” olinpaikkoja ja tilannetta sekä sitä, miten vuoden

² Maahanmuuttoviraston tilasto

2015 turvapaikanhakijamäärä on vaikuttanut laittomaan maassa oleskeluun Suomessa. Hankkeen määräaika päättyy 31.12.2020, jonka jälkeen hankkeet tulokset ovat käytettävissä.